

iLaks.no

Bård Misund. FOTO: Privat

Kan Havbruksfondet gi kommunene forutsigbare inntekter fra havbruk?

Meninger av **Bård Misund, førsteamanuensis, Handelshøyskolen ved UiS** - 15 mars 2019

– Det er enklere å lage kommunebudsjetter når inntektene er forutsigbare enn hvis inntekter fra havbruksvirksomheten kommer stykkevis og delt slik som nå, etter hvert som ny kapasitet auksjonerer, skriver Bård Misund i dette leserinnlegget.

Selv om lakseskatteutvalget ikke skal levere sin utredning før i november, er det allerede nå mange partier som sier nei til en statlig grunnrenteskatt. [Senterpartiet har vært tydeligst lenge](#). SV med støtte fra AP og SP, fremmet Dokument 8 forslag i Stortinget om eksportavgift (25 øre/kg) i 2017 og produksjonsavgift (35 øre/kg) i 2018. Formålet var at avgiftene skulle i sin gå helhet til kommunene med havbruksaktivitet.

I tur og orden er det nå flere og flere politikere i regjeringspartiene som varsler sin motstand mot en statlig særskatt i havbruk. [Forrige helg vedtok Venstre at de er mot en statlig grunnrenteskatt](#). Temaet kommer også opp på Høyres landsmøte som starter i dag. [Flere høyrepolitikere har de siste dagene argumentert mot en statlig ekstraskatt](#), likeså Nordnorske FrP-politikere. Motstanden mot en statlig særskatt har fått støtte på lederplass i flere regionale aviser som [Nordlys](#) og [Bergens Tidende](#). Som BT skriver «Skal det innføres ekstra skatt på oppdrett, bør ikkje pengene hamne i statskassa».

Er saken avgjort allerede nå? Nei, utvalget vil levere sin utredning 1. November. I etterkant vil det være en høringsrunde før en eventuell behandling i Stortinget på vårparten 2020. Selv om politikerne enes om at ekstraskattene skal gå til kommunene og ikke staten, så vil det fortsatt være uenigheter om skattemodell. Opposisjonen ønsker en fast produksjonsavgift som går til kommunene. Kommunene ønsker også en slik modell fordi det vil gi de større forutsigbarhet i inntektene. Argumentet er lett å forstå. Det er enklere å lage kommunebudsjetter når inntektene er forutsigbare enn hvis inntekter fra havbruksvirksomheten kommer stykkevis og delt slik som nå, etter hvert som ny kapasitet auksjonerer ut. Det blir vanskelig for kommuneledelsen på forhånd å vite hvor mye penger som kommer inn.

[Erna Solberg har varslet at hun er imot en ekstra avgift](#) som «ilegges uansett om du tjener penger eller ikke». Et springende punkt er om det er mulig å forene disse to synene. På den ene siden avgifter som følger svingninger i lønnsomhet, og på den andre siden kommunenes behov for forutsigbare inntekter?

I de siste har [enkelte politikere](#) og [interesseorganisasjoner](#) tatt til orde for at Havbruksfondet brukes som en mekanisme for å gi kommunene mer stabile inntekter.

Dette er et interessant forslag og bør drøftes videre. Her er det nærliggende å trekke paralleller med

oljefondet, eller Statens pensjonfond utland som det offisielt heter. Fondet ble etablert i 1990 som et finanspolitiske instrument. Hensikten var at det skulle være en buffer for statsfinansene, i tillegg til å gi noe fleksibilitet til å ta det i bruk ved nødvendighet. Oljeinntekter som varierer stort fra år til år kommer inn i fondet og investeres i en rekke aktiva med ulik risikoprofil. Et grunnleggende prinsipp er at staten over en konjunktursyklus kun skal bruke en forventet realavkastning av fondet. På denne måten kan petroleumsinntektene fases gradvis inn i økonomien.

Kan en gjøre noen tilsvarende for Havbruksfondet? I prinsippet, ja. På denne måten kan en mer jevnt over tid fordele ekstraskatter fra havbruk i form av auksjonering av ny kapasitet (eventuelt andre modeller), og en potensiell ny produksjonsavgift som varierer med lønnsomheten til oppdretterne. En flytende produksjonsavgift som varierer med oppdretternes lønnsomhet vil ha mindre uønskede konsekvenser enn en fast produksjonsavgift. Midlene i fondet kan plasseres i verdipapirer av ulik risiko, avhengig av hvor mye risiko det er ønskelig å ta. Kommune, fylkeskommune og stat kan deretter få en jevnlig strøm utbetalt. Denne kontantstrømmen vil bestå av innbetalte midler fra havbruksnæringen pluss avkastningen på fondet. Mottagerne vil derfor ikke tape penger på at beløpene kommer over tid i stedet for en stor utbetaling med en gang.

I tillegg vil en slik modell gi økt fleksibilitet. For eksempel kan statens andel av fondet brukes til ønskede tiltak i havbruksnæringen. Kartverket har foreslått at slike midler kan brukes til å lage et digitalt arealverktøy [som skal understøtte forvaltningsplanene \(inkludert nye områder for havbruksvirksomhet\) i Norske havområder](#). Midler kan også øremerkes til tiltak for å bidra til å oppnå regjeringens sterke ambisjoner om økt vekst og bærekraft i sjømatnæringen, satsning på marine arter, tare osv.

DEL

